

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU
POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GO-
DIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA.— PLATIVO
I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST

IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNICTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TI-
SKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-
KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

JUBILEJ HRVATSKOG DRŽAVNOG PRAVA. Dviestogodišnjica hrvatske pragmatičke sankcije.

Stališi i redovi kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije primaju
pragmatičku sankciju god. 1712.

Status et ordines regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae pragmaticam sanctionem acceptant a. 1712.

Djela i članci gospode stališah i redovah kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije stvoreni na saboru držanom na 9. i sljedećih danah mjeseca ožujka 1712. u biskupskom gradu u Zagrebu, pod predsjedanjem presvietloga i prečastnoga gospodina grofa Mirka Eszterhazy de Galantha, biskupa zagrebačkoga, opata b. d. Marije topuske, posvećenoga carsko-kraljevskoga veličanstva savjetnika i banske časti namjestnika.

Članak sedmi. Stališi i redovi, pobudjeni brigom i požudom za osjeganje svoje domovine, a promišljajući sve i tolike minule pogibije, pa i opasne prevrate, koji bi naspjeli u vrijeme bezkraljevja, osim toga pako želeći ovim svojim činom zaslužiti veću blagost i blagu vladu prejasne austrijske kuće i želeći, da kad joj zamre mužka loza (kojoj dobrotu Božja neka na ove vjete da živi i evasti), ženski spol zadržati i na njega prenieti kraljevsko pravo i preimućstvo, neka ga izvršuje pravom kralja i kraljevine, želeći se dakle povjeriti onoj ženskoj lozi prejasne krvi austrijske, koja će držati ne samo Austriju nego i pokrajine Štajersku, Korušku i Kranjsku, a stolovati u pomenutoj Austriji: odredjuju, očituju i odlučuju iskreno i jednoglasno, ter uglavljuju, neka se poslanici, koji će se poslati k njegovomu posvećenomu carsko-kraljevskomu veličanstvu, poglavito o tom napute, dapače ih odmah napućuju, da ovu od rečene gospode stališah i redovah o njihovoj domišli, samohotno i slobodno izraženu i očitovanu odluku i povjerenje preloče i podnesu posvećenomu carsko-kraljevskomu veličanstvu u ime gospode stališah i redovah i opet da nepropuste moliti i izhoditi milost posvećenoga carsko-kraljevskoga veličanstva i njegovih uzmožitih nasljednikah, ter blagostivno izvršenje milostivnih riešenjah, obećanjah i osjeganjah uzmožite uspomene austrijskih vladalacah i ugarskih kraljevah, što su uvrštena u javne spise sabora kraljevine ugarske i pridruženih joj stranah, pa i u sukromne svjedočbe izdate rečenoj gospodi stališem i redovom; pod jedno neka zamole i diplomatski osjeganje, da će se sve ovo držati i uzdržati, kao što i sve ostalo, što im se sviđi moliti za dobro, korist i sjegurnost stališah i redovah.

Članak dvadeset deveti. Naputak za pomenuta četiri poslanika, određena k posvećenomu carsko-kraljevskomu veličanstvu i k prejasnomu dvoru, skupiše gospoda stališi u sljedećih tačkah; a drugoj gospodi poslanikom, opremljenim za nastajući požunski sabor, podieliše opet drugi naputak u pogledu svojih molbah. Prvo: Neka podnesu i preporuču odluku gospode državljanah, učinjenu na ovom zasjedanju o nasljedstvu prejasne kuće austrijske, s dužnom poniznošću prama njegovu veličanstvu, a vjernošću prama svojoj domovini i njenoj sjegurnosti i koristi. Drugo: Neka dokažu posvećenomu veličanstvu potrebe kraljske i nerazmjere silah i imutka gospode državljanah naprama tim potrebam i toga radi neka mole podpomoć od posvećenoga carsko-kraljevskoga veličanstva. Treće: Moliti treba od njegova veličanstva vjekovitu sjegurnost i slobodnost, da gospoda stališi i redovi nebudu morali ikada nositi terete gospode ugarske, kao što su to ova i na izmaku prošle godine 1711. zahtjevala. Četvrto: Nastojat će, da se izvrši milostivna rješitba blagopodivšega cara i kralja Leopolda, zamoljena i obećana i od blažene uspomene cara i kralja Josipa, kojino je nedavno preminuo. Peto: Zahtjevat će diplomu vjekovite sjegurnosti o tom, da će njegovo veličanstvo i njegovi prejasni nasljednici i baštinići obojega spola nepovriedjene držati i uzdržati, štiti i braniti svekolike gospode stališah i redovah pravice, povlastice, preimućva i primljene običaje. Šesto: Što im se osim toga sviđi, da bi moglo podići korist i sjegurniji bitak gospode stališah i redovah, kamo ide i dobročinstvo soli, potreba, da se ban uvede i da se izvrši ono, što vam kazivati, što nam se je sviđelo zaključu, negledeć na prigovor izbijajućih; pak ako se što u saboru ugarskom neizvede, neka to oni potjeraju i pospješe.

(Iz pismare trojedne kraljevine).

Karlo III. kralj daje osjegurnicu stališem i redovom kraljevina Dalmacije,
Hrvatske i Slavonije god. 1712.

Caroli III. regis literae assecuratoriae, statibus et ordinibus regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae datae a. 1712.

Karlo VI., Božjom milošću izabrani car rimski vazda uzmožni, kralj njemački, španjolski, ugarski, češki, dalmatinski, hrvatski, slavonski, nadvojvoda austrijski. Častni, poštovani, poglaviti i velemožni, plemeniti, vjerni nam mili! Kako nam je drago bilo starovječno poklonstvo prama nam i cijeloj prejasnoj kući, očitovano iznova od prevjernih stališah slavni naših kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije i nedavno na saboru zagrebačkom i po svečanom poslanstvu, kao što i briga vaša, da se odvrte, koliko se može, buduće pogibije: to će vam zasvjedočiti moći isti vaši poslanici, častni, poglaviti i velemožni, pa plemeniti, naimo grof Mirko Eszterházy de Galantha, biskup zagrebački, opat b. d. jevice Marije topuske, odprje carski savjetnik i namjestnik banske časti u poslovih političkih, Ivan Drašković Trakošćanski, nedavno carski savjetnik i veliki komornik ugarski, general major, veliki župan vukovski i baranjski, najposlije Juraj Plemić Otočki, odprje također carski savjetnik i kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije prabilježnik. Oni će vam kazivati, što nam se je sviđelo potrebito, da se izvede i što izvrše utvrdi stvar toli spasonosna; zato i nedvojimo, da ćete o tom zajedno s nami nastojati, gdje god uztreba. A mi vam opet tvrdo obećajemo, ne samo da ćemo vam mi i naši nasljednici, vaše pravice, povlastice i slobodštine, uvijek nepovriedjene uzdržati, al i drugičje da nećemo ništa propustiti, čim god uzmogemo dokazati prirodnu austrijskoj krvi blagost i milost, te pospješiti korist ovih vele zaslužnih kraljevinah. Neostaje nam drugo, nego da vam vraćajuće se poslanike, koji su posao svoj kod nas izvrstno obavili, i tako vašemu mnenju o njih zadovoljili, svojimi također riečmi preporučimo, a podjedno da vas o našoj vjekovitoj carsko-kraljevskoj milosti osjeguramo, što ovim drage volje i s blagostivim prama svim i svakomu nagnućem sada činimo. Dato u Beču u Austriji na 16 svibnja godine tisuć sedamsto dvanaeste, kraljevanja našega rimskoga prve, španjolskoga devete, ugarskoga pako i češkoga druge. Karlo s. r.

(Iz pismare trojedne kraljevine.)

Danas pada dvjestogodišnjica akta koji je poznat u državopravnoj terminologiji i obćenito pod naslovom „Pragmatička sankcija“. I mnogi će se pitati, čemu da slavimo jubilej jednog ugovora, koji je dinastiji Habsburga osigurao gospodstvo u ovoj monarkiji na viekove, kad od njega dosad hrvatskom narodu n'kakve koristi?! Čemu nam te krpe, te pergamene, kad u njima samo rječ što zvuči a ne stvara?!

A ipak je ta hrvatska pragmatička sankcija jedan od glavnih temelja hrvatskog državnog prava, oslon na kojemu diže svoje težnje stranka prava. U tački trećoj našega programa rečeno je, da „poslove skupne cijeloj monarkiji, potičuće iz hrvatske pragmatičke sankcije, riešavati će kraljevina Hrvatska, ravnopravno kraljevini Ugarskoj, s ostalim zemljama Njegovu Veličanstva“.

U zaključku hrvatskoga sabora od 9 ožujka 1712 izbija podpuna samostalnost Hrvatske od Ugarske, te je njim Hrvatska na svojem saboru samostalno prenela pravo nasljedstva na ženski spol vladajućega doma habsburškoga. Hrvatski je sabor onda naglasio, da Hrvatska ima sa Ugarskom zajedničkog samo osobu vladara. „Nisu nas Ugri zaslužili niti silom sebi podložiti, već smo se samostalno i svojom voljom podvrgli, ne ugarskoj kraljevini, nego njezinom kralju“. I zato „i sada priznajemo njezinoga kralja za svoga, dok bude austrijskoga koljena“... ali „ne mislimo, da se moramo svakako za Ugarskom povesti. Mi smo ljudi slobodni, a ne robovi“.

Zajednica kruna ne predpostavlja jedinstvo zakonodavstva i jedinstvene uprave. I sam hrvatski kraljevinski odbor, koji je imao ugovoriti sa Magjarama nagodbu od g. 1868., pozivlje se na prošlost Hrvatske, kojoj u razno doba bijaše različita sveza sa Ugarskom, počam od osobne do dosta uzke realne. Poznato je, da je trojedna kraljevina prvih vijekova svoja zajednice s Ugarskom imala podpuno zakonodavstvo i neodvislu upravu; da je zatim učestvovala u zajedničkim saborima ugarskim, bivši u početku zastupana samo kroz svoje kraljevske poslanike (oratore regni); da su malo po malo u ove zajedničke sabore prenešeni mnogi predmeti, koji su prije toga spadali u područje našega sabora. Poznato je i to, da je dalmatinsko-hrvatsko-slavonska uprava, iza velikih promjena uvedenih u tom smjeru u Ugarskoj god. 1715. i 1723. stegnuta, pa da je ona poslije god. 1790 još više stisnuta. Ali u svim tima različitim fazama zajednica kruna s kraljevinom Ugarskom ostajala je nepromjenjena, i ako je Hrvatska na čas prenašala neka svoja prava na Ugarsku, činila je to u ogradu da joj ostaje slobodno to uzeti natrag na sebe, što se najbolje vidi iz članaka 11 i 20 hrv. sabora od god. 1848., potvrđenih od kralja Franje Josipa odpismom 7 travnja 1850., kojima se proglašuje da je prestala svaka zakonodavna i upravna sveza između Hrvatske i Ugarske.

I za sklanjanje hrvatsko-ugarske nagodbe, kojoj fali svaka zakonita podloga, jer u tome poslu Dalmacija nije sudjelovala i jer nametnuta oktroviranim izbornim redom, hrv. kraljevinski odbor stavljao se na temelj hrvatske pragmatičke sankcije od g. 1712., po kojoj bi Hrvatska imala zajedničko sa Ugarskom samo osobu kralja, dočim se je ugarski kraljevinski odbor stavio na temelj ugarske pragmatičke sankcije od god. 1723., na

koju Hrvatska nije privolila, a koja — po tumačenju magjarskom — osim osobe kraljeve i krunitbe predpostavlja za zajedničke poslove: vanjske poslove, poslove zajedničke obrane i zajedničke financije za te poslove.

Ali — veli utemeljitelj stranke prava u „Neke Uspomene“ — jedna drugu izključuje. Ponajprije ima se zabilježiti, da je Hrvat primio 1712., a Magjari 1723., a da Hrvatska ne bude bila država samostalna i neodvisna od Ugarske, Karlo VI. (III) nebi bio ni prošio od Hrvatske, da primi pragmatičku sankciju, znajući, da ono što učini Ugarska, vriedi i za njezine pokrajine. Nego osim toga, što Hrvati primioše sankciju 11 godina prije Ugarske, imamo i drugu okolnost, koja nam svjedoči, da je Hrvatska bila država suverena, naime sadržaj jedne tako izključuje sadržaj druge, da nikako nemogu obe sankcije spadati na jedan narod. Pragmatička sankcija Ugarske primljena je ne samo „za kraljevsku krunu Ugarske“ nego „i za diele, kraljevine, pokrajine na tu svetu krunu nerazdijeljivo spadajuće“. Tom sankcijom pragmatičkom ustanovljuje se nerazdruživo posjedovanje habsburških u Njemačkoj i van Njemačke, i određuje se, da se na prestolje dolazi baštinenjem, po starosti. Protivno, hrvatska pragmatička sankcija neima ni jednu tu ustanovu, nego upravo iz nje se razumije, da se Habsburgovci mogu dieliti, a u slučaju razdieljenja, da će Hrvati onoga Habsburgovića priznati za kralja svoga, koji bude stolovao u Austriji, ter imao hrvatske pokrajine, Štajersku, Kranjsku i Korušku.

Kad zakonitost nagodbe i ne bi osporena bila, Hrvatska i na temelju same nagodbe (§ 70) može u svaki čas prekinuti te nagodbene odnošaje i povratiti se na temelj hrvatske pragmatičke sankcije, da onda — kako veli program stranke prava — iz nje proiziđuće poslove skupne cijeloj monarkiji riešava, ravnopravno kraljevini Ugarskoj, s ostalim zemljama Njegovu Veličanstva.

Veza Hrvatske s Ugarskom nije nerazdruživa, kako naglasuju pristaje unionizma, nego je samo zajednička osoba kralja, ali i ta dok bude austrijskoga koljena. Ne samo dakle da Hrvatska dobiva slobodu birati svoje kraljeve, samostalno od Ugarske, kada bi izumrla i u ženskoj lozi dinastija Habsburga, nego i onda će Hrvatska postupati samostalno od Ugarske, kada bi se Habsburgovci razdielili, i za taj slučaj je utvrđeno, da će Hrvat priznati za svoga kralja, ne onog Habsburgovca koji bude imao Ugarsku, nego onog koji bude imao hrvatske pokrajine, Štajersku, Kranjsku i Korušku.

Hrvati su se dakle god. 1712 odrekli slobode da biraju već nakon smrti Karla VI (III) kralja po svojoj slobodnoj volji iz druge loze, jer ugovor sklopljen između hrvatskog sabora i habsburške kuće osigurava podpunu samostalnost i neodvisnost Hrvatske.

Uz hrvatsku pragmatičku sankciju garantiraju još cjelokupnost i nezavisnost Hrvatske: Cetinski ugovor god. 1527., kojim je hrvatski sabor izabrao habsburgovce za hrvatske kraljeve; zavjernica kralja Ferdinanda II. god. 1622.; članci hrvatskog sabora od g. 1848., potvrđeni od kralja Franje Josipa, o nezavisnosti Hrvatske od Ugarske i o sjedinjenju Dalmacije; krunitbena zavjernica kralja Franje Josipa g. 1867. kojom se garantira prava, ustav, zakonita neodvisnost, sloboda i zemljišna cjelokupnost Hrvatske, itd.

Memorandum stranke prava od 12 siječnja 1912 moli Njegovo Veličanstvo, da „nadovežujući na reskript od 26 veljače 1861., upravljajući hrvatskom saboru, sazove zastupnike iz svih hrvatskih zemalja na viečanje u glavni grad Zagreb. Ovaj će sabor imati zadaću, da sporazumno sa Vašim Veličanstvom, svojim zakonitim kraljem, uredi unutarnje odnošaje kraljevstva hrvatskoga i njegove odnošaje prema cjelokupnoj monarkiji na temelju hrvatske pragmatičke sankcije.“

Imamo dakle u ugovorima sa dinastijom Habsburga uporište, temelje našoj slobodi, jedinstvu i samostalnosti. To je hrvatsko državno pravo. Ono nije prazna puška — kako zlorado iziču protivnici naše državne samostalnosti. Oživotvorenje državnog prava za nas je isto što i oživotvorenje narodnog načela: jedinstva i samostalnosti Hrvatske. To je hrvatska narodna i državna misao.

Slaveći dvjestogodišnjicu hrvatske pragmatičke sankcije slavimo temelje jedinstva i samostalnosti Hrvatske, jer ti su dokazom da se hrvatski narod nikada sam nije odrekao svojih prava na jedinstvo i samostalnost, niti je ikada podjarmljen bio da bi ih bio izgubio; ujedno dokaz su legitimizeta naših težnja, koji imaju svoj izvor u hrvatskom narodu, u državnim temeljima, u dinastiji samoj.

Hrvatska pragmatička sankcija.

8. ožujka 1712.

Karlo III. bijaše zadnji muški potomak dinastije habsburške. Što li će biti, ako na umre bez sina? Ovo ga je pitanje mučilo od prvoga časa. Nije se Karlo brinuo za sudbinu austrijskih nasljednih zemalja. Za njih naime vriedi kućni red, što ga je 2. prosinca 1703 ustaniuo Leopold I. Po tom redu prelazi pravo nasljedstva svih aust. zemalja na ženske potomke dinastije habsburške, ako bi izumrla svi muški članovi. Drugičije se imade s Ugarskom i Hrvatskom! Sabor u Požunu (g. 1687.) priznao je pravo nasljedstva samo mužim članovima dinastije habsburške. Izumru li ovi, tad se ugarskim i hrvatskim staližima (po čl. 3.) vraća suverensko pravo, da sebi izaberu kralja iz koje druge dinastije.

Biskup zagrebački grof Mirko Esterhazy znao je za brigu kraljevu i njemu nisu bila nastojanja Leopoldova i Josipova, da i tankoj krvi habsburškoj izrade pravo nasljedstva na sve zemlje. On [otvori sabor u Zagrebu dne 9. ožujka 1712. Biskup prvi digne glas svoj, neka narod hrvatski pogodne kuću austrijsku, da joj bude sva kraljevstva nasljedna. „Kada se je junački ovaj narod — reče biskup — za spas kršćanskoga svijeta predao mužkoj lozi, neka u ovih tešnih okolnostih preda sudbu svoju vladarom poteklim od tanke krvi austrijske. Dočim o tom smišljaju Česi i Ugri, morati će oni poslije njih to učiniti. Time će opt veću ljubav i zahvalnost vladarevu steći narod hrvatski, čim veću privrženost pokaže vladaru i rodu njegovu i druge narode preteču u podpori vladajuće kuće“. Ovaj govor mnoge od staliža zateče, ali poslije trodnevne rasprave bude jednodušno primljen zakon o nasljedstvu iz tanke krvi austrijske ili hrvatska pragmatička sankcija, koju donosimo na prvj strani.

Hrvati primaju za vladara onu princezu austrijsku ili njezin odvjetak, koji vlada Austrijom, Štajerskom, Koruškom i Kranjskom i stoluje u Austriji.“ Što ih je sklonilo na to, da se odriču, kako vele „one slobode, koja im je dana i u posljednjem krunitbenom zakonu, da slobodno biraju novoga kralja iz druge loze, ako muška loza izumre?“ U ovaj čas je to bilo moguće, jer su iz Josipa ostale samo dvie kćeri, a od svega mužkoga roda stoji još samo Karlo. Što će biti, ako i on bez mužkoga odvjetka umre? Tako se pitaju Hrvati, pak si odgovaraju: „Bez dvojbe će postati izbornom naša kraljevstvo pozorištem krvavih i groznih ratova, ognjište prevrata, koji će uništiti dobrobit građana i podati domovinu u neizbježnu pogibelj od inostranih knezova, možebiti tirana naših. Bez vodje, bez kralja, po volji, silnika postupati će se s nami, mi

ćemo biti podjarmljeni, prezrena naša prava, naša slobode i preimućva našega naroda. Nije daleko ovakov primjer, po primjeru Poljaka izabirući slobodno kralja propadati čemo“. Od toga se nadaju spasu, ako prime vladaricu prostranih austrijskih zemalja.

Znali su dobro oti naši, kakove su misli o tom pitanju u Ugarskoj. „Neka nas to neplaši — vele — što imamo savez s Ugarskom. Mi smo saveznici a ne pokornici njihovi, svoje njekada imasmo a ne Ugre kralje i nije nas sila niti robstvo Ugrom podala, nego slobodnom voljom pokorismo se ne kraljevstvu već kralju njihovu. Njihova kralja priznajemo, dok bude austrijski. U protivnom slučaju nećemo da čujemo kakvu slobodu izbora, niti prieku nuždu da za Ugarskom nerazričivo stupamo. Slobodni smo a ne robovi.“ Od kralja istu Hrvati potvrdu svih svojih starih sloboda kraljevstva, a na prvom mjestu između pojedinih želja stoji utjelovljenje krajine. U deputaciju budu izabrani: Mirko Esterhazy, biskup zagrebački, banski namjestnik grof Ivan Drašković, barun Krsto Delišimunić, za povjedinik na krajini i Gjuro Plemić, pro-tonotar kraljevstva.

S velikim nadami o budućoj sreći domovine, što će joj donesti ovaj zakon, krenu hrvatska deputacija mjeseca aprila ravno u Beč pred prijestolje kraljevo. Kralj ih primi neizmernom prijaznošću, a ministri njegovi natjecahu se, tko će od njih Hrvate ljepše primiti.

Kralj potvrdi Hrvatima „sva prava, povlasti, slobostine pojedinim i kraljevstvu, obećavajući to za sebe i za svoje mužke i ženske nasljednike“. Hrvatska pragmatička sankcija dobila je potvrdu kraljevu i stupa u red dvostranoga ugovora između kralja i naroda po pravu i samostalnosti našega kraljevstva. Dočim sabor sasvim jasno izriče, da mu pripada pravo odlučiti o nasljedstvu vladajuće kuće. Hrvati samatrah ovu kraljevu potvrdu kao „diploma securitatis et privilegiorum“.

Dalmacija u modi.

Beč, 6 ožujka.

U večer dne 5. ov. mj. ministarstveni savjetnik Dr. Rudolf Schindler, izjestitelj u poslim prometa stranaca kod ministarstva za javne radnje, držao je u Beču u dvoranin obrtnog društva predavanje o „Razvoju prometa stranaca u Dalmaciji“, kroz koje bijahu projekcijom prikazane slike raznih predjela Dalmacije.

Predavatelj iziče, kako se je u Dalmaciji počeo razvijati promet stranaca tek god. 1897. te veli, da se je od tada kroz samih 10 godina promet stranaca posdesotrostručio. On, u pogledu prometa stranaca, dieli Dalmaciju u 6 predjela a to su: 1. Otok Rab, 2. Zadar, 3. Šibenik, 4. Split, 5. Dubrovnik, 6. Kotor; opisuje pojedine predjele, iziči im ljepote i važnost.

Naše će čitatelje zanimati onaj dio predavanja što se odnosi na Šibenik i okolicu. Predavatelj, pokle je spomenuo znamenitosti Šibenika, ljepotu vodopada Krke, veli, da je Šibenik po broju pučanstva od 13.000 duša drugi grad Dalmacije, da uza sve to i uza sve razne prednosti grada, promet stranaca u Šibeniku slabo se razvija. Godine 1910 — veli — bilo je u Šibeniku 4000 stranaca, od kojih je dva stotinu iz inozemstva. Uzrok slabom razvoju prometa stranaca u Šibeniku, veli govornik, leži u tome, što je Šibenik izključio iz brzih parobrodskih pruga. Nužno je, veli, da čim prije u Šibenik takođerj pristanu brzi parobrodi, pošto bi to koristilo ne samo gradu, nego uoče razviku prometa stranaca u zemlji. Veli, da bi tad brzi parobrodi stigli u večer u Šibenik, da bi putnici mogli pregledati grad, odpočinuti, i onda u jutro vlakom prosliditi put Splita, i tako bi se nauživili liepog pogleda Kaštela, što im je inače sada oduzeto, jer brzi parobrodi prolaze mimo Kaštela vazda obnoć; osim toga putnici, osobito oni koji se boje mora, izbjegli bi prolaz preko t. zv. Planke, i dolazak u Split u negodno doba noći. Predavatelj se dalje osvrci na prilike Hotela u Šibeniku i veli, da tu ima liepo uređenih hotela, koji pružaju putniku ugodno zaklonište; kad bi se pak promet stranaca usled pristajanja brzih parobroda povećao, pita, što ne bi tad vlastnici učinili, da Hotele dotjeraju do savršenstva? Predavatelj spominje i Skradin kao liepi

gradić, gdje putnik ima priliku, da sasvim pristojno prenoći i proboravi.

Predavanju je prisustvovala množstvo otmjene publike tako da je dvorana bila dubkom puna. Prisustvovalo je i namjesnik grof Attems, koji se ovo dana odjele nahodi. Publika je pratila predavanje velikim zanimanjem i nagradila je na koncu predavatelja živim odobravanjem i pljeskanjem.

Srbi proti narodnom ujedinjenju.

U našem listu već je bilo govora o izdajničkom držanju bosanskih Srba, koji izjavije preko štampe i preko svojih zastupnika u saboru, da im je Magjarska milija od Hrvatske. Dr. Polit-Desančić u „Braniku“ osudio ih je radi toga, a i zagrebački „Srbobran“ očitao im lekciju. Sada „Srbska Rieč“, glasilo bosanskih Srba, odgovara „Srbobranu“, a u tom svom odgovoru još jasnije označuje svoje stanovište proti narodnom ujedinjenju.

„Srbska Rieč“ doslovce veli: „Svak zna, da se pod trijalizmom razumijeva uređenje austro-ugarske monarhije na način, da se sastoji od tri države, od kojih bi treća bila spoj zemalja: Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i Bosne i Hercegovine. Mi smo protiv ovakog trijalizma ne za to, što smo protiv toga, da se Austro-ugarska monarhija sastoji od tri države, nego zbog toga, što smo protivni, da Bosna i Hercegovina dodje u državnu zajednicu sa Hrvatskom i Slavonijom“.

A evo zašto su bosanski Srbi protivni združenju sa Banovinom: „Mi ovijem priznajemo — veli „Srbska Rieč“ — da su za nas čisto srbski interesi ovdje mjerodavni. I upravo zbog toga, što smo kadri u Bosni i Hercegovini dati srbsvu jači izražaj, nego u spoju sa Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom, mi smo za autonomiju naše domovine. Naše je duboko uvjerenje, da je stanovište podpune autonomije Bosne i Hercegovine ne samo u interesu Bosanaca i Hercegovaca, nego i u obćem interesu srbstva“.

„Pod idejom srbstva — nastavlja glasilo bosanskih Srba — mi razumijemo demokratizam i podpunu slobodu, kakva je n. pr. u Srbiji“. To je dakle ideal gospode oko „Srbske Rieči“. Još „Srbska Rieč“ dodaje, da uzko ili široko stanovište u pogledu države „ne zavisi samo od teritorija, za kojim se teži, da ga obuhvati ta država, nego i od stepena slobode unjoj. U smislu posmatranja zemlje kao države Crna Gora predstavlja jedno šire stanovište od teritorijalno nekoliko puta veće Hrvatske i Slavonije ili Bosne i Hercegovine u okviru monarhije“.

U kratko „Srbska Rieč“ hoće da kaže: „Ako nemožemo k Srbiji ili Crnoj Gori, onda ćemo za autonomiju Bosne ili za Magjare, ali nikada za sjedinjenje sa Hrvatskom u okviru habsburške monarhije.“

To je bar jasno i dobro je da se razumijemo.

Iz hrvatskih zemalja

Konferencija pouzdanika stranke prava.

U povodu teškoga političkoga stanja, u kojem nam se domovina nalazi, kao i obzirom na predstojeće sabsorske izbore, poslovnih odbor stranke prava, želeći postupati sporazumno sa članovima stranke, sazivlje konferenciju pouzdanika stranke prava, koja će se obdržavati u četvrtak dne 14. o. mj. u 3 sata po podne u „Starčevićevom Domu“ u Zagrebu a na kojoj se konferenciju pozivlju pouzdanici stranke, mjestne pak organizacije neka izvole poslati po dva svoja člana.

Tim povodom zaključio je odbor zagrebačkoga gradjanskoga kluba stranke prava, da se istu večer priredi u čast gostima iz pokrajine komers, koji će se obdržati u Strefjani.

Ljubljana za Hrvatsku.

Javila se je Dalmacija, Bosna i Istru, a kako stizu glasovi iz Ljubljane nećemo ni bratska Slovenija, a da se ne izjavi solidarna s nama, te da se ne dade oduška svome ogrorčenju nad naslijama, što se odigravaju u Hrvatskoj. Slovenci žele, da njihova budućnost leži u zajednici sa Hrvatima.

Obći djački strajk.

Strajk jkaka na Sušaku našao je živog odjeka po cijeloj Banovini. Najprije su stupili u strajk, u znak solidarnosti, učbenici naučičke škole u Bakru, a onda odazvali se i priključili srednjoškoli Oaleka, Vinkovaca, Senja i Karlovca, a i ostale srednje škole spremaju se, da manifestiraju solidarnost sa progonojenim drugovima sušačke gimnazije.

O razpustu občine Pula.

Dr. Ivan Zuccen i Ante Andričić, prisjednici zemaljskog odbora u Poreču, podnijeli su na Namjesticu u Trstu, povodom razpusta občinskog zastupstva u Puli, predstavku, u kojoj govore o sjednici zemaljskog odbora za Istru u Poreču, na kojoj je bio iznesen i razpravljen predlog glede mjera, što bi se morale poduzeti povodom razpusta občinskog zastupstva u Puli.

Hrvatski prisjednici dr. Zuccen i Andričić prije svega izneli su i obrazložili odgovorni predlog: neka zemaljski odbor pošalje odaslanstva, koje će ustanoviti činjenice, što su dale povoda razpustu občinskog zastupstva u Puli, pridržajući si meritorne odluke, iza kako to odaslanstvo bude podnio svoje izvješće. Proti tomu su ustala sva trojica talijanskih prisjednika zemaljskog odbora, te je kod glasanja predlog pao sa naša 2 protiv 3 talijanskih glasa.

Tada je nastala meritorna razprava o predlozima referenta Salate. Naši se odmah izjavili protiv svih predložaka, obrazloživši svoj votum tim, da je prosvjed protiv razpusta občinskog zastupstva neumjestan, jer zakon daje namjesticu absolutno pravo, da po svojoj uvjerenosti razpusti bilo koje občinsko zastupstvo.

Neima dvojbe, da je politička oblast također svojom ovlaštena, nego baš dužna, da obiskri za privremeno obavljanje občinskih poslova, pogotovo onih prenesenog djelokruga, te odmah zatraži priložu zem. odbora.

To je tim naravnije, ako se obistinjuje slučaj razpusta zbog krivnje ili nemara občinskog odbora, kojemu baš radi toga ne može biti prepuštena dalje občinska uprava. U puljskom slučaju pako je to bez dvojbe opravdano, kad se zna, da občina ne ima već druge godine redivotno proračuna, te životari samo novim zavojima, koji obtekuju obćinare i vode obćinu do financijske propasti, dočim je zanemareno izvedenje toliko nužnih radnja i osobito uređenje štetnosnog poslovanja občinskih poduzeća (plinare, munnjare i vodovoda).

Privremena odluka namjesticu dakle ne vrijedi nipošto prava zemaljskog odbora. Obzirom na ono, što je navedeno, nije opravdan niti predlog glede izaslanstva u smislu § 86 obč. reda za Istru, a to tim manje, što državna vlast pruža potpunu sigurnost za imetak občinski, dočim bi zemaljski odbor bio morao prije posegnuti za takvim sredstvom protiv občinskog odbora, koji se notorno nije ni malo obzirao na dužnosti, što mu ih nameće zakon i osobito baš § 86. drugi odstavak obč. reda za Istru, u pogledu inventara.

Niti je legitimovan niti pozvan zem. odbor na pravne liekove utoka na ministarstvo i pritižbe na upravno sudište. To pravo daje zakon jedino obćini, ali u Puli ga ne može niti ona vršiti, kad ne ima zastupstva sposobnoga da to zaključni.

Za dobru upravu občine Pula ne može se naći boljeg sredstva, nego li vladinog povjerenika. U ambijentu kakav je grad Pula, gdje ina. toliko važnih državnih interesa, a gdje buki među građanskim strankama žestoka nacionalna i politička borba, svaka druga privremena uprava nebi bila u stanju da poboljša občinske prilike.

Eventualni upravni odbor, koji bi se imao sastaviti prema sili pojedinih stranaka u razpuštenom zastupstvu, bio bi samo nastavak raztrovanog prijašnjeg stanja. Zato su hrv. prisjednici bili za to, da se dade tražena privola za takovo rješavanje stvari i da bude vladinim komesarom baš kotarski poglavar barun Gorizutti, osoba, koja dobro pozna puljske prilike te je zbog svojih odličnih upravnčkih sposobnosti kadra da uvede red u obćini Pula.

Naknadni izbori za istarski sabor.

Dne 4. o. m. birale su izvansjebne obćine političkog kotara Volosko jednog zastupnika za istarski sabor. Političko društvo za Hrvu e i Slovence Istre, saslušav narodne povjerenike ovog kotara, predložilo i preporučilo je kao narodnog kandidata g. dra. Frana Brnčića, odvjetnika u Trstu. Došlo se izjaviti za tu kandidaturu rečeni povjerenici i buduće se odredke kandidature nekoi rodoljubi, koje su bili njihovi pristaše iztakli, to je izbor prošao bez osobite borbe. Izabran je bio velikom većinom podanih glasova gosp. dr. Fran Brnčić zastupnikom za ovaj kotar. Uzdržana je i ovaj put stara sloga i disciplina u svim obćinama, izum u Materiji, gdje se je htjelo pod „najmladjim“ načelnikom Istre prkositi političkom društvu.

Pad grofa Khuena.

Grof Khuen je pao. Srušilo ga pitanje obrambene reforme. Kruna nije mogla da prihvati Khuenovo stanovište u pitanju saziva pričuvnika i da vojsku pusti na milost i nemilost Magjarima. Khuen je to na predao ostavku, koju je vladar prihvatio. Istodobno je javljeno, da se namjerava povući obrambenu reformu i podneti provizorij na bazi povišenog novačkog kontingenta. Khuen imala bi nasljediti vlada, koja bi za svoj program imala: provizorij (povišenje novaka za 30.000 ljudi i smanjenje vojne službe za pol godine), obće pravo glasa te razpust parlamenta.

Grof Tisza opire se svom snagom ovakvom rješenoj krize te radi da ugarski parlament ostane kod Khuenovog stanovišta u pogledu obrambene reforme. Nego Tisza ima pri tom da se bori i s jakom strujom u samoj vladinoj stranci, budući Lukacevi pristaše također vojvuu za obće pravo glasa.

Naši dopisi.

Tko može pristajati uz t. zv. demokratsku stranku? Primamo iz Splita: Demokratska se stranka hvali, kako ona nije protiv vjere i kako je patriotska. Daj da vidimo, kako stoji s njezinom vjrom i s njezinim patriotizmom pa ćemo odmah znati, tko uz ovu stranku može pristajati. Što se tiče vjere to je već davna poznata stvar da su ljudi (t. j. vodje ove stranke) u toj stranci pozitivno protivni svakoj vjeri, navlastito pako katoličkoj vjeri. Treba im samo program pogledati, pa se svaki i čorav može uvjeriti da su protivnici vjere. U ostalom pogledajte samo „Slobodu“ br. 19. strana 2.a što piše o svom programu. U programu su mnoge točke naime osudjene od katoličke crkve kao n. pr. „razstava crkve od države“ (t. j. država se ne treba držati vjere ni zakona božjega, kao na t. pr. Portugalu i u Francuzkoj), „sloboda i nezavisnost javne nastave od prezisanja ne samo crkvene nego i državne vlasti, po primjeru neovisnosti sudovanja“, „sekularizacija crkvenih dobara“ . . . (t. j. treba oti sva crkvena dobra pa ih dati . . .)

Sve ove točke programa i još nekoje usvajaju javno demokratski premda su osudjene od katoličke crkve te javno ističu u svom glasilu „Slobodi“: „Mi niti hoćemo niti želimo opravdati se i nekati našu nauku (t. j. protivjersku nauku), dapače glasno i jasno priznajemo da od temeljnih načela naše nauke ne odstupamo“. Tim su dokazali da nemože naravski nije ni jedan pošten katolik uz ovakovu protukatoličku stranku pristajati; ta to bi značilo izdajstvo vjere. (Poznato je naime da je čak kazna ekskomunikacije udarena radi nekih točaka isloga programa.)

Što se tiče pak političkoga programa, od sunca je jasnije da nijedan pošten Hrvat nemože usvojiti njihovoga programa. Zašto? Jednostavno zato, jerbo oni drže se neprijateljima hrvatskoga naroda. Poznato je svima patriotima da su nam Srbi uvijek na putu stajali ostvaranju

najsvetijih idejala hrvatskog naroda, njene slobode i ujedinjenja njegovoga. Na žalost to nam potvrđuje i nedavna prošlost. U ovo kritično vrijeme, gdje se diže cielei hrv. narod, da se strese jarma tuđe prošlosti, naša „braća“ Srbi izjavljuju svečano u sarajevskom saboru da su oni protivnici trijalizma, da su za dualizam. t. j. za robstvo hrv. naroda. Evo ovakove prijatelje nudja nam „hrv. pučka napred. stranka“, t. j. nudja nam naše najliube neprijatelje: hvala im na ovakovoj ponudi!

Zato možemo podpunim pravom reći da nijedan pravi pošten Hrvat nemože uz ovakovu stranku, sa ovakovim programom pristajati.

Iz grada i pokrajine.

Progon radi spaljenja magjarske zastave. Neki naši pristaše pozvani su pred sudca istražitelja radi spaljenja magjarske zastave prigodom pemonstracija prošle nedjelje.

„Hrvatska Rieč“ u 5000 primjeraka. Današnji broj „Hrvatske Rieči“ tiskan je u 5000 primjeraka i razaslan u narod.

Namještanje telefona. Doznajemo, da se mreža lokalnog telefonskog spoja sve to ljepše širi u našem gradu usljed novoprijavljenih predbrojnika. Koliko je to utješljivo, osobito pogledom na predstojeće zavedenje interurbanskog telefonskog spoja, toliko je opet zamjerno, što neki kućevlastnici postavljaju zapreka ili poteškoća namještanju gvozdija za žice na zidovima njihovih kuća. To nekianje ili otežčavanje nema nikakva smisla ni razloga, jer se namještanje žice, dotično gvozdija izvadjta tako da od toga nema nikakve štete zidovima, a ako eventualno nastane kakova šteta, dotični kućevlastnik je siguran, da će mu uprava pošte nadoknaditi štetu i popraviti sve na potpuno njegovo zadovoljstvo. U interesu je dakle grada i toli korisne telefonske ustanove da se ne nadje nitko vjere, tko bi namještanju žica postavljao zapreka ili poteškoća.

Za dostavu pošt. paketa na kuću, doznajemo, da će bit doskora i u Šibeniku shodno razpoloženo. U tu svrhu bit će prama potrebi povišeno i pomoćno osoblje kod mjestnog c. k. poštanskog ureda. Nadat se je, da će se od strane nadležne vlasti poraditi što pospešnije za ovakovu dostavu, koja je potrebna obzirom na razvoj i napredak našeg grada.

Bez naslova. Mi smo nekji dan, zgađeni zbog nečovječiva stanovitih krugova, reagirali na njihove podlosti. U činili smo to bez znanja napadnutih. I danas bi morali, jer se govodi povraćaju na iste podlosti, ali smo zamoljeni da pustimo neljude neka gone svoju, jer — reče nam Dr. M. Drinković — u stvari

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Hrvatska pragmatička sankcija pred carevinskim viećem.

Beč, 9. ožujka. U današnjoj sjednici carevinskog vieća nar. zast. Dr. Dulibić, u povodu dvjestogodišnjice jubileja hrvatske pragmatičke sankcije, upravio je na predsjednika parlamenta D.ra Sylvestera upit, u kojem se kaže: Kad neustavno stanje, koje vlada u Banovini, ne dopušta da hrvatski sabor ne može proslaviti današnji god, neka bude dopušteno zastupnicima hrvatske stranke prava i slovenačke pučke stranke da ovim ubilježe ovaj historički dan, u kojem dokumentirana cjelokupnost i nezavisnost Hrvatske, u anale carevinskog vieća.

Predsjednik Dr. Sylvester primio je upit Dra. Dulibića na znanje.

koja se samo njega osobno tiče, ako bude htio, obračunat će sam.

Sokolska prijava obdržavati će se u ponedjeljak u 7 1/2 sati na večer. Ovim se mole sva braća izvršujući članovi da nefaljeno dodju svi, jer se tiče veoma važnih stvari. — Uprava.

Novi agenturni posao. Gosp. Pavao Kovačev otvorio je u kući Negri na obali svoj agenturni posao za stvari osjegovanja, odpreme i zastupanja. Kako je g. Kovačev u trgovačkim stvarima stari znanac, to ga najljepše preporučamo te upozorujemo na njegov oglas u današnjem broju.

Tko je koga nasamario? Operetno društvo Cezara Matucci imalo je prirediti u Šibeniku nekoliko predstava. Medjutim kao da je bolje konvencionalo raditi u Voloskom, Lovrani i drugdje nego u Šibeniku, pa je M. odkazao ljubav Šibeniku, prekršio ugovor sa upravom kazališta Mazzoleni i javio da ne dolazi. Kako su obće stranke za sličaj prekšaja ugovora vezane na odštetu od 1000 K. to je uprava kazališta zatražila sudbini putem, da joj Cesare Matucci izplati 1000 K. A ako Cesare Matucci neće da to svotu izplati? Sliedit će zapljena Matucciave garderobe, nu bogzna, gdje je ta ostala i koji sve vjeronici nisu na nju uknjiženi!

Kazalište. Večeras počima gostovanje mletačkog društva „La comicissima“ pod upravom Corraze i Brizzia sa komedijom „El moroso della nona“ od G. Galline.

„Ubožkom Domu“ darovao je N. N. 24. K preko m. pošt. oca Metoda Mirića. Uprava čast. dobročinicu najsrdačnije zahvaljuje.

Izvanredno ugodnu priliku za štednju nudja kupnja srećaka na obroke u korist „Slovenskog Staži“. Kako se brzo i lahko nepotrebno izda i više nego 4 kruna 75 filira. Izgubljen novac, koji se nikada više ne povratli! Ako si tko naručiti tursku srečku te ju odplaćuje u mješecnim obrocinu po 4 kruna 75 filira, taj sigurno novac ne izbacji, jer mora dobiti svaka srečka barem 240 kruna i to je najmanja svota, koju sigurno prištedi. U sretnom slučaju može dobiti 400.000 franaka i ova prilika se nudi već kod budućeg hoćenja dne 1. travnja o. g. Dakle, tko neće štediti, u sretnom slučaju također obogatiti, neka si kupi tursku srečku u korist „Slovenske Straže“. Jednu srečku može kupiti i više osoba na jedno ime. — Upozorujemo na današnji oglas: „Srećke u korist Slovenske Straže“.

Nesreća u tvornici. Jutros u tvornici karbida dogodila se jedna nesreća. Kod prevoza ugljena omakla se jedna greda, te je sa visine od 4 metra pet radnika srušilo. Jedan je teško ranjen prenesen u bolnicu, dvojica su dobila lake ozlede, a ostala dvojica prodjoše sretno.

Djački strajk u Zagrebu.

Zagreb, 9. ožujka. Cjelokupno ovdješnje srednjoškolsko djačstvo priključilo se strajku. Preko 8000 učenika i učenica u veličanstvenoj povorci, dugoj tri kilometara, obilazilo je gradom. Na sveučilištu bila je skupština, na kojoj je pravnik Jelavić pozdravio srednjoškolsko djačstvo.

Pripomoć Dalmaciji.

Beč, 9. ožujka. Na požurivanja i neprestane kritike hrvatsko-slovenskog kluba danas je vlada dala namjestniku grofu Attems 500.000 K. za ublaženje oskudice u dalmatinskom pućanstvu.

Pravaši zahtjevali su od namjestnika, da pripomoć bude pravedno razdijeljena, a ne kako je bio dosad običaj i kako bi htjeli utvaraši. Namjestnik je obećao da će samo opravdane želje biti uzete u obzir.

Za presušenje sinjskog polja.

Beč, 9. ožujka. Zast. Dr. Serardić pohodio je sa predsjednikom parlamenta drom. Sylvesterom ministra Brafa radi presušenja sinjskog polja. I dr. Serardić i dr. Sylvester, koji je prigodom nedavnog posjeta u Dalmaciji imao prilike uvjeriti se na licu mjesta o žalostnom stanju sinjskog polja, predložili ministru cijelu stvar, te je ministar obećao da će pitanje dati proučiti te izraditi projekt.

Priznanje musli - anske vjere.

Beč, 9. ožujka. Gospodska kuća prihvatila je zakon kojim se u Austriji priznaje muslimanska vjera.

Magjari se bune.

Budimpešta, 9. ožujka. Vladina stranka na poticaj grofa Stjepana Tisze, zaključila je da ostaje na Khuenovom stanovištu, po kojem parlamentu ostaje pravo da uzkrati saziv pričuvnika.

Budimpešta, 9. ožujka. Govori se, da grof Khuen ostaje ministrom i u novom ministarstvu.

Akcija Italije.

Rim, 9. ožujka. Talijansko brodoljev namjerava blokirati otok Samos u egejskom moru.

Smrt češkog prvaka.

Prag, 9. ožujka. Preminuo je dr. Skarda, član velikaške kuće, koji je do nedavno igrao veliku ulogu u javnom životu češkog naroda. Proglašena je narodna žalost.

Zemaljski Savjet kod Bilinskoga.

Beč, 9. ožujka. Članovi bos. hercegovačkog Zemaljskog Savjeta bijahu kod ministra financija i upravitelja Bosne i Hercegovine Bilinskoga, Bilinski je razvio svoj program, koji članove Savjeta nije u svemu zadovoljio.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.).
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik:
JOSIP DREŽGA.

Čast mi je donieti do znanja P. N. obćinstvu, da sam o 1. ožujka otvorio u kući Negri na obali pisarnu i da ću se baviti, osim poslima c. k. poveljenog osiguravajućeg društva „Riunione Adriatica“ u Trstu, i sa odpremičkim i zastupničkim poslima za razne tvrdke u kolonijalnim proizvodima, brašna i žitja.

C. k. poveljeno osiguravajuće društvo „Riunione Adriatica“, poznato je kao jedno od najvećih i najkulantnijih. Prima svakovrstna osiguranja kao proti požaru, tako na život, za prenose morem i kopnom i proti nezgodama. Od osobite je pak važnosti osjegovanje na život za činovnike i ostale osobe, koje trebaju sklopiti takova osjegovanje radi ma koje jamčevine buduće se police na život izpuštene od ovog društva kod svakog novčanog zavoda primaju, jer je društvo poveljeno, što kod mnogih sličnih drugih društava slučaj nije.

Preporučujuć se blagonaklonosti P. N. obćinstva

Veleštovanjem
Pavao Kovačev.

Srećke u korist

„Slovenske Straže.“

Glavni zgoditak turskih srećaka kod ždrienja dne 1. aprila 400.000 franaka. Svaka srečka mora da bude izdždrijevana; najmanji zgoditak iznosi 230 kruna. Turske srećke na mjesečne obroke po 4 kruna 74 hel; još k tome tri druge dobre srećke s glavnim zgoditcima svake preko 2 milijuna kruna svake godine preko 2 milijuna kruna svake godine na mjesečne obroke po 6 kruna 25 helera.

Razjašnjenja daje i narudžbe prima g. Valentin Urbanić, Ljubljana Kongresni trg. 19.

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.
Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.
REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpece i potrebštine za strojeve sviju sistema.
Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.
Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. = JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

Hamburg-Amerika Linie

izravna sjemacka vozna pruga sa brzin i poštanim parobrodima.
Odprema putnika
 na sve strane svijeta naročito na gradova
Hamburg - Newyork
Hamburg - Philadelphia
 Hamburg-Argentina Hamburg-Mexico
 Hamburg-Brasilia Hamburg-Afrika
 Hamburg-Canada Hamburg-Engleska
 Hamburg-Cuba Hamburg-Fransuska

Zabavna pomorska putovanja.
 Putovanja oko svijeta, vanje na tlo, u Indiju, u istočnoj Americi, te vanje po arhoteonomnom moru. Putovanja na Sjever do Drontheima, na otok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen. Vanje po Nino.
 Upute se šalju i dani bezplatno.
Hamburg-Amerika Linie,
 odo za putnik, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linie
 General. agentura za Primorje, Via Porporella.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

„Djački Dom“ u Zadru
KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obstrbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpjenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravnici tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se bezplatno.

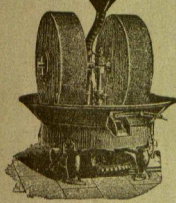
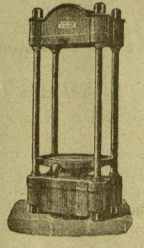
Ravnateljstvo.

**ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠCA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTE MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
 :: :: DARSkih STROJEVA :: ::**

RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS
 :: TRST, VIA S. NICOLA Br. 2. ::
 BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti bezdava.

Kronoderova
 alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji
V. VUČICA
 Šibenik

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu
AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA
 koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijenajest za komade od I-e vrsti K 2-40
 " " " " II-e " " 1-60
 Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
 " " " " IV-e " " —80

PRJE UPORABE **POSLE UPORABE**

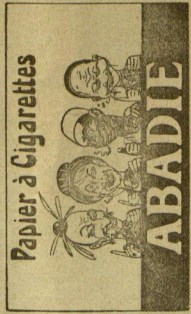

PRODAJEM SVAKOVRSNIH KOŽA NA MALO I VELIKO. PRIMAJU SE I PISME NE NARUČBE IZ VANA UZ POUZEĆE, A POZNATIM I :: BEZ POUZEĆA DO IZMINUCA UTARAGENOG ROKA IZPLATE. ::

IMAJEM VELIKU ZALIHU GOTOVIH CIPIELI I RADIONICU SVAKOVRSNE OBUČE I OPAKAKA, IZRADJUJE SE BRZO I TAČNO PO NAJVIŠIM I NAJMODERNIJEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE OG. ČINOVNICIMA, C. KRALI, VOJNOVIČU, ORUŽNICIMA I FINANCIAL. STRAŽARIMA, PRODAJE SE TAKODIER I NA MJESEČNE OBRUKE.

AUGUST ŽIGON — ŠIBENIK.

Papier à Cigarettes

ABADIE

Anstrijansko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A (poštanska)**
 Polazak iz Trsta u ponedjeljak u 5 sati posl. odne povratka svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska)**
 Polazak iz Trsta u srijedu u 6 sati prije podne; povratka svake srijede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska)**
 Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne; povratka u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska)**
 Polazak iz Trsta u utorku u 5 sati poslie podne povratka u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska)**
 Polazak iz Trsta svake srijede u 5 poslie podne; povratka u utorku u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D (trgovacka)**
 polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratka svake nedjelje u 2.30 poslie podne.
- Trst—Vis (trgovacka)**
 Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne povratka svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!
 Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“
 Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
 St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utjeljeno godine 1830.

Vrlo puta nagraditve.

Šiparske radnje iz drveta za crkve
 Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, raspeća, jaslice itd.
 Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.
 Za dostavu naručbe do Štarije uključivo sa skrinjom, ne plaća naručitelj.

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti?

Sa želudačnom bolesti u današnje vrijeme jako mnogo ljudi boluje, a da se tome predju sretno preporučam u zgodno doba uporabu

Dra. ENGEL'schen NECTAR

koji okrepljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga podpuno zdravim. Tko dakle želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, neka upotrebljava izvršno i hvalevredno sredstvo:

Dra. Engel'schen Nectar

Ovaj izvršni Nectar pronađen je od soka iz raznih bilina pa mi šan sa dobrim vinom. Djelujesa svojim sadržajem na svježost, jakost i probavu. Osim toga je izvršni liqueur za želudac, odnosno želudačno vino i nema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolesni mogu za poboljšanje zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzročuje pravilnije sokova.

Dra. Engel'schen Nectar

koji žele imati podpuno zdrav želudac. Nectar je izvršno sredstvo proti želudačnom kataru, grčevima, boli i slaboj probavi ili stuzu. Isto tako NECTAR odstranjuje zašepjenje, ukročeno, kolikni srčani kucavici, a daje mnogo bolju miroću, tek i ugodno spavanje, dočim bezasnica, glavobolja i nervoznost uništava. Ušljed svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa dobar glas, NECTAR djeluje da si krjepak i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Sinja, Skradina, Drašić, Tiesna, Biograda na moru, Vrlike, Knina, Zadra, Benkovca, Kaštelstarog, Splita te u svim većim, manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj. Takodjer razaslija ljekarne u Šibeniku 3 i više toca „Nectar-a“ po originalnoj eleni u sve mjesta Austro-Ugarste.

Čuvajte se patvorenja!

Dra. Engel'schen Nectar

Moj NECTAR nije nikakova tajna. Sadržina mu je: Šamoa 300, vinska tosta 150, malinov sok 100, crveno vino 100, sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stolijan 30, sumskac jagode 30, pelina 30, koromač, anis, ostriperac i drugo karkise po 10, pomiješano crv skupa.

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
 DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
 PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČICI 250.000

BANKOVNI ODJEL
 PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA V RIEDNINE, DEVIZE SE PREUZIMAJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
 - - - BRZO I UZ POVLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA
 KUPUJE I PRODAJE, DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-NICE, ZALOŽNICE, SREĆE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPPLACIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ZRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
 - - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - -

PRVA DALMATINSKA TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA
ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).
 Odklikovana prvovrazrednom diplomom i zlatnom medaljom na Rimskoj izložbi godine 1910.

Tvornica je uređjena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošioći ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -